

Kulturdepartementet
Medieavdelingen

28. september 2015
Deres referanse: 12/2411 64
Vår referanse: 15-521

Høring – opphevelse av medieeierskapsloven

1. Innledning

Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere, herunder ledere og frilansere som har journalistikk som yrke. Medlemmer i NJ arbeider på grunnlag av retten til fri informasjon og hensynet til faglig integritet i samsvar med presseetikken. Journalistlaget skal ivareta medlemmenes journalistfaglige interesser og blant annet verne om yringsfriheten og den redaksjonelle uavhengighet.

NJ viser til Kulturdepartementets høringsnotat om opphevelse av medieeierskap. Vi støtter ikke forslaget om at kontroll med oppkjøp og fusjoner i mediesektoren bare skal behandles av Konkurransetilsynet, etter konkurranselovens alminnelige bestemmelser.

2. Opphevelse av medieeierskapsloven

Etter NJs oppfatning vil ikke én enkel skjønsmessig paragraf i konkurranseloven på tilfredsstillende vis erstatte en egen lov mot eierkonsentrasjon i massemediene. Forslaget er ikke i tilstrekkelig grad tilpasset de spesielle mediepolitiske hensyn som må legges til grunn ved oppkjøp og fusjoner på medieområdet. I den krevende omstillingstid bransjen nå befinner seg, må rammebetingelsene for medieeierskap etter vår mening reguleres gjennom særskilte bestemmelser i egen lov.

Reelle yringsmuligheter sikres best gjennom et kvalitativt og kvantitativt mangfold av medier og medieeiere. Verken konkurranselovens formål, om å fremme konkurranse ved å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser, eller mediefridomslovas formål, om å sikre redaksjonell frihet i mediene, tar opp i seg medieeierskapslovens vern mot monopolisert eierskap. Medieeierskapsloven fremmer således et mer allsidig medietilbud. Det er et alvorlig skritt å ta dersom det innføres et nytt reguleringsregime som vi ikke kjenner konsekvensene av. Særlig dersom Kongen i statsråd på visse vilkår fremdeles skal kunne gripe inn i saker som gjelder eierskap til medier.

I NJs program for perioden 2015-2017 heter det derfor blant annet om mediepolitikken at:

- «NJ vil arbeide for et mangfold av medieiere og redaksjonelle medier for å styrke et differensiert medietilbud og den enkeltes reelle ytringsmuligheter.
- NJ vil bevare medieierskapsloven for å hindre sterk eierkonsentrasjon som kan svekke informasjonsbredden og ytringsfriheten både nasjonalt og regionalt. NJ legger vekt på hvordan eierskap utøves, og ønsker langsiktige eiere som respekterer norske publisistiske tradisjoner og fokuserer på redaksjonell satsing og kvalitet.
- NJ vil arbeide for en medieierskapslov der alle redaksjonelle medier er inkludert, og for en lov som begrenser vertikal eierkonsentrasjon.»

Norsk Journalistlag ønsker med andre ord at endringene i medieierskapsloven trer i kraft, slik de ble vedtatt av Stortinget ved lov av 21. juni 2013. Dette framfor at foreliggende forslag blir gjeldende rett.

3. Inngrepskriteriene og velferdsstandarder i konkurranseloven § 16

Siden SIEC-testen, som foreslås innført i konkurranseloven § 16 som eneste veiledende norm ved vurdering av medieierkonsentrasjon, ikke angir konkrete terskelverdier for hvor høy konsentrasjon og endringen i konsentrasjonen må være for at det skal gripes inn, vil foreliggende forslag etter NJs syn gi et *uforutsigbart* regelverk på området. Hensynet til forenkling og samordning av konkurransereglene går etter vår mening på bekostning av mulighetene for å hindre skadelig eierkonsentrasjon. Det etableres ikke tilstrekkelig veiledning når departementet skriver at «Konkurransetilsynet vil måtte gjøre en konkret vurdering i hver enkelt sak.» Departementet foreslår en lovgivning som ikke klargjør hvordan hensynet til mediemangfold skal vurderes av Konkurransetilsynet. Det legges for eksempel ingen føringer for hvordan markedene skal defineres. Dette er etter vår oppfatning en altfor risikabel lovgivning å innføre i den komplekse omstillingstiden. Journalistlaget tar altså avstand fra en slik grunnleggende endring av reguleringsmodellen.

SIEC-testen vil etter NJs oppfatning i realiteten føre til en *oppmykning* av regelverket om medieierskap. Dette bekrefter blant annet departementet gjennom formuleringen «En reell reduksjon i antall kanaler og redaksjonelt uavhengige stemmer som leder til at man går fra tre til to aktører i det relevantemarkedet er normalt ikke i kundens interesser, og vil gi grunnlag for å gripe inn etter konkurranseloven.» (Vår understrekning.) NJ ønsker å fastholde dagens lovgivning om at det må være et absolutt prinsipp at 1/3-grensen opprettholdes på nasjonalt nivå. Empiriske undersøkelser viser at fem år etter innføringen av SIEC-testen i EU-landene, økte behandlede saker fra 1665 i perioden 1994 til 2003, til 2157 saker i perioden 2004 til 2008. («EU Merger Control Five Years After The Introduction Of The SIEC Test: What Explains The Drop in Enforcement Activity? Frank Maier-Rigaud og Kay Parplies 2009».) I den første perioden fra 1994 til 2003 ble 21 oppkjøp og fusjoner nektet gjennomført, dvs. 1,0 prosent. I perioden 2004 til 2008 ble den redusert til 2, med andre ord 0,1 prosent. Norsk Journalistlag frykter for mangfoldet, og går imot den foreslåtte liberaliseringen.

Det er uklart for NJ hvilken rolle departementet ser for seg at Medietilsynet skal ha som ekspertorgan ved vurderinger av foretakssammenslutninger i mediesektoren. Vi merker oss imidlertid at departementet selv skriver at Konkurransetilsynet «ikke er et mediefaglig organ», og mener det er et argument for at de mediepolitiske hensyn ikke er tilstrekkelig ivaretatt i forslaget.

4. Åpenhet

NJ er positiv til at departementet iverksetter tiltak for å sikre åpenhet om medieeierskap, men mener forslaget til lov om åpenhet om eierskap i medier blir illusorisk all den tid den retter seg mot et Medietilsyn som ikke skal ha myndighet om spørsmålene. Forslaget til offentlighet uthules ytterligere ved at departementet foreslår utvidet taushetsplikt for Konkurransetilsynet i utkast til konkurranseloven § 27.

Når det gjelder mediernes opplysningsplikt, viser Journalistlaget til AML-direktivet. Her settes fokus på behovet for tilgjengelige opplysninger om «reelt eierskap». NJ støtter derfor Justisdepartementets forslag om at «Opplysningsplikten omfatter både informasjon om eierskap til norske medier og informasjon om personer som har ledende stillinger i foretak som utøver slik eierskap.»

Rent lovteknisk mener vi dette åpenhetskravet bør legges inn i medieeierskapsloven.

Med vennlig hilsen
for Norsk Journalistlag

Thomas Spence
leder

Ina Lindahl Nyrud
advokat